

Tomcsányi Teodóra köszöntése

Az *Embertárs* mostani számával az október 20-án hetvenedik születésnapját ünneplő *Tomcsányi Teodrát*, e folyóirat egyik alapítóját és támogatóját köszöntjük. Hosszú éveken keresztül vezette az ország első, általa létrehozott mentálhigiéné tanszékét, majd intézetét előbb a Magyar Testnevelési Egyetemen, később a Semmelweis Egyetemen. Elméleti munkásságával és kutatásaival, tudományszervezői tevékenységével és a szó szoros értelmében iskolateremtő munkájával tevőlegesen hozzájárult a mentálhigiéné önálló tudományterületté válásához.

Tomcsányi Teodóra 1969-ben szerzett egyetemi diplomát biológia és pszichológia szakon az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Ezután a tapasztalatszerzés időszaka, az alkotó életszakaszra és a felsőoktatási pályafutásra való felkészülés hosszú évei következtek. Mintegy másfél évtizedig gyakorló pszichológusként dolgozott, és közben a zürichi Jung Klinikán tanult (1971), illetve egyetemi doktori fokozatot szerzett (ELTE, 1975). Később, 1996-ban megszerezte a pszichológiai tudományok kandidátusa címet, 1999-ben pedig a neveléstudományok területén habilitált. A tudományos előmenetel mellett gyakorló szakemberként is folyamatosan képezte magát, klinikai szakpszichológus, pszichoanalitikus, csoportanalitikus, pszichoterapeuta, pszichodráma-terapeuta, -kiképző és -szupervízor, valamint kiképző családterapeuta és mentálhigiénés szakember képesítést szerzett.

A hetvenes évek végétől rendszeresen publikál. A nyolcvanas évek elején megszerezte az első hivatalosan engedélyezett magyarországi pszichodrámaképzést. Az évtized derekától intézményesen is megjelent egyházi elköteleződése, amely egész életútján elkísérte, azonban soha nem vált szűkítő értelemben kizárólagos-

sá, hiszen mindig is szükségesnek tartotta a világi tudományosság normáinak való megfelelést, amely az egyházat is gazdagítja. A kilencvenes évek első felében családjával együtt hosszabb tanulmányúton volt Németországban és Hollandiában. Ez nemcsak széles körű és később bőséges gyümölcsöt termő nemzetközi kapcsolatépítésre adott lehetőséget, hanem a hazatérése után kibontakozó egyetemi működését is megalapozta.

Még a rendszerváltás előtt kidolgozta a mentálhigiénés képzés koncepcióját, amely a Művelődési Minisztérium Vezetőképző Intézetéből indulva végül a Magyar Testnevelési Egyetemen, majd az egyetemi integráció keretében a Semmelweis Egyetemen talált igazi otthonra. Az ezredforduló tájékától Tomcsányi Teodóra számára ez a környezet adta meg a kiteljesedés, a nagy építkezés lehetőségét. Előtte azonban már férjével, *Csáky-Pallavicini Roger-val* együtt tanszéket szervezett Veszprémben az Érseki Hittudományi Főiskolán, és oktatott – sőt volt, ahol tanszéket vezetett – számos más főiskolán is, valamint alapítója, illetve vezető tisztségviselője volt egy sor szakmai társaságnak.

Tomcsányi Teodóra az újrakezdések embere. Megálmodott céljaiért fáradhatatlanul küzd. A megvalósult célok éppúgy újabb eredmények elérésére sarkallják, mint a csalódások és a kudarcok. A nyolcvanas évek végétől – nemritkán kitartó szakmapolitikai küzdelmek árán – számos szakképzést dolgozott ki és akkreditáltatott; szakirányú továbbképzéseket hozott létre, a bolognai rendszer bevezetése után mesterképzések kidolgozását irányította, doktori programot szervezett. Látókörét azonban soha nem engedte kizárólag a felsőoktatás perspektívájára szűkülni. A mentálhigiénés képzés megszervezésével egy időben meghatá-

rozóan részt vett a HÍD Családsegítő Központ létrehozásában, és később is elkötelezetten támogatta a közvetlen kliensellátást végző szakszolgálatok kiépítését. Maga is folyamatosan végzett egyéni és csoportos pszichoterápiás munkát, pszichodráma-csoportokat ma is rendszeresen vezet.

Munkásságát előbb a vallási élet megújításában és a teológiaoktatás fejlődésében játszott kimagasló szerepéért Fraknoi Vilmos-díjjal, majd 2012-ben az iskolateremtő, nemzetközi összehasonlításban is jelentős munkát végző magánszemélyeknek adományozható Szent-Györgyi Albert-díjjal is elismerték. Intézetigazgatói tevékenysége elismerésül a Semmelweis Egyetem arany pecsétgyűrűt, hetvenedik születésnapjához kapcsolódóan pedig professzor emerita címet adományozott neki.

Az *Embertárs* mostani számával egy időben jelenik meg a *Cura mentis – salus populi: Mentálhigiéné a társadalom szolgálatában* című ünnepi kötet, amely szintén Tomcsányi Teodóra életműve előtt tiszteleg. A kötet tematikájához csatlakozva, azt mintegy kiegészítve itt jórészt a mentálhigiéné szemlélet sokrétű alkalmazási lehetőségeit felvillantó írásokat gyűjtöttünk egybe. A tanulmányok előtt az *Embertárs* kettős védnöki struktúráját tükrözve az egyetem és az

egyház egy-egy képviselője méltatja Tomcsányi Teodóra életművét. Ehhez csatlakozik az első cikk is, amely az ünnepelt munkásságának országhatárokon túlnyúló hatását is tükrözi személyes visszaemlékezések formájában. Két tanulmány foglalkozik a lelkigondozás kérdéseivel a valláspedagógia, illetve a klinikum kontextusában. A két következő írás a diakóniai munka, majd a cigánypasztoráció területére kalauzol bennünket. A tanulmányok másik fele még tovább tágítja a kört. Az első a tánc mentálhigiéné hatásait vizsgálja, míg a következő kettő a történettudomány eszközeivel a pedagógia, illetve az identitásörzés területének mentálhigiéné vetületeire irányítja a figyelmet. A füzetet záró dokumentumok Tomcsányi Teodóra konferencia-előadásainak, valamint – tisztelegésül az élet minden területén évtizedeken keresztül hűséges társ, Csáky-Pallavicini Roger (1943–2009) emléke előtt, aki szintén idén lenne hetvenéves – férjével közös publikációinak bibliográfiáját tartalmazzák.

Szívből köszöntöm az ünnepeltet, s kívánom, hogy új életszakaszában legalább olyan sokszínűn élhesse meg a mentálhigiéné gazdagító erejét, mint ahogy az e számunk lapjain tükröződik. Boldog születésnapot!

Ittész Gábor